

kanskem holmu je bil grob svetega Petra; poleg njega sta počivala v svetem spanju njegova naslednika Lin in Klet; istotako so skoraj vsi papeži drugega veka našli tam sladki pokoj. Ni-li bil to svet, zgodovinsko jako pomenljiv kraj? Še več. Tam je stalo nekdanje Neronovo gledališče, v katerem je kdo vé koliko tisoč mučnikov s svojo krvjo posvetilo vsako ped peščene zemlje. Bi-li mogel Konstantin, zmagovalni imperator krščanski, teh svetih tal pozabiti? Že leta 319. je pokrila njegova veleдушnost svete grobove s krasno „baziliko sv. Petra“ orjaške velikosti. Dalje. Ob cesti proti Ostiji je bil grob sv. Pavla, onega moža,

ki je kakor blesteče solnce razsvetljeval svet z božjo resnico. Na prošnjo Silvestrovo je postavil tam Konstantin veličastno baziliko. Ob cesti proti Tivoliju je počival sv. Lavrencij, mladi, a neizmerno goreči mučenik tretjega veka, katerega je ljudstvo slavilo v pesmih in pravljicah. Vodja krščanskih cesarjev je okrasil njegov grob z baziliko, umetniško tako dovršeno, da je bila samo „zlata bazilika“ še lepša. Cesarjeva mati, sv. Helena, je postavila v Rimu velikansko cerkev „sv. Križa“. V njej je shranila vzgledna mati-svetnica častitljive ostanke z Golgote. Istodobno je zopet Konstantin na svojem posestvu ob nomentanski cesti, kjer so

Vnanjščina Koloseja.

bile katakombe sv. Neže, postavil njej na čast lepo baziliko (S. Agnese fuori le mura). Poleg te cerkve je še drug, velezanimiv spomenik one dóbe. Konstantin je z gorečo očetovsko ljubeznijo ljubil svojo hčer Konstancijo, ki je tu v okolici živela pobožno in deviško čisto. Njena prerana smrt je očetu krvavo ranila srce. Spomin na njo je hotel ohraniti za vselej pri potomcih. Zato je po najboljših umetnikih nad njenimi ostanki sezidal nagrobno cerkev (S. Constanza), v obliki rotunde z visoko kupolo. To je najlepši vzor takrat običajnih nagrobnih kapelic; ohranila se je pristna do danes. Njej v obliki podobni so Konstantinovi krstilniki (baptisteria), med katerimi je najlepši, še vedno lepo ohranjeni krstilnik tik bazilike lateranske. Zidan

je večinoma z marmornimi ostanki prejšnjih klasičnih časov.

Razven Rima je olepšal neumorno delavni Konstantin tudi druga mesta s krasnimi svetišči. Posebno sveta mesta v Palestini so mu bila draga. V Betlehemu, Nazaretu in Jeruzalemu je pokazal krščansko navdušenje z lepimi cerkvami, katere je okrasil s cesarsko radodarnostjo.

Če se sedaj ozremo na druge umetnosti, zapustilo nam je poleg stavbarstva še najboljše umotvore kiparstvo onega časa. Krasili so z njimi večinoma cerkve-bazilike in pa grobove slavnih oseb. Imenujemo več kipov cesarja Konstantina samega, ki so vrlo dovršeni. Velekrasen stoji sedaj — pristno ohranjen — v lopi lateranske bazilike. Cesar je uprizorjen kot vojsko-